

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

Kiitos mahdollisuudesta lausua hallituksen esitystä vesihuoltolain uudistamiseksi. Ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat pääosin onnistuneita, alla Alva-yhtiöt Oy:n ja Alva Viitasaari Vesi Oy:n kommentit hallituksen esitykseen.

3§ kohta 12

Tässä lain kohdassa on määritelty vesihuolto-omaisuus, olisiko määrittelyyn syytä lisätä kiinteistöt ja järjestelmät ja data. Data tulee olemaan jatkossa vesihuollon yksi tärkeimmistä omaisuuseristä.

4§ Viranomaisten valvontatehtävät

Lain ehdotuksessa myös viranomaisten valvontaa selkeytetään ja vahvistetaan. Riittävä ja tehokas valvonta auttaa osaltaan turvaamaan laadukkaat vesihuollon palvelut asiakkaille myös jatkossa, joten muutos on erittäin kannatettava.

4 c § Kunnan määräsvallan varmistaminen vesihuollossa

Yksi vesihuoltolain keskeinen muutos on velvoite säilyttää kunnan/kuntien määräsvallassaan olevan vesihuoltolaitoksen ja/tai tukkuvesihuoltolaitoksen omistama vesihuolto-omaisuus, jotka lain voimaan tullessa ovat kunnan omistuksessa tai määräsvallassa. On myös ensiarvoisen tärkeää, että jatkossa sallitaan myös ulkopuolisen pääoman hyödyntäminen lain esityksen mukaisesti.

5 § Vesihuollon alueellinen yleissuunnitelma ja 5 a § Vesihuollon kehittäminen kunnassa

Vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta ehdotetaan edistettäväksi vesihuollon alueellisella yleissuunnittelulla, lakiehdotuksen mukaan ohjaavana tahona toimisi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Tällä kirjauksella voimme poistaa mm. turhaa ja kallista osaoptimointia kuntarajoilla. Mutta miten vesihuollon kipeästi tarvitsemalle rakennemuutokselle saisimme riittävästä imua / painetta? Olipa se sitten alueellista yhtiöittämistä tai operointia, lain tulisi tukea omalta osaltaan vahvemmin tätä suuntausta ja poistaa siihen liittyviä hidasteita.

Kunnan rooliin kuuluisi vesihuollon alueellinen kehittäminen vastaamaan yhdyskuntarakenteen tarpeita vastaavasti yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa. Vesihuoltolaitokselle taas kuuluisi omaisuudenhallintasuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen, kuten kohdassa 9 a § on todettu. Ehdotettu jako ELY:n, kunnan ja vesihuoltolaitoksen on looginen ja edistää pitkäjänteistä vesihuollon kehittämistä sekä laadukasta omaisuudenhallintaa.

7-8 b §, Toiminta-alue

Esityksen mukaan toiminta-alueita määritettäessä on arvioitava vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisen tarve ja otettava huomioon ainakin asemakaava-alueet, taajamat sekä pohjavesialueet. Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa neuvoston direktiivissä tarkoitetut taajamat tulee kuitenkin aina sisällyttää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen jätevesien viemäroinnin osalta.

Näinkin laajan alueiden kirjon huomioiminen luo potentiaalisia uhkia vesihuoltolaitosten taloudelle. Erityisesti liialliseen optimismiin nojaava kaavoitus saattaa realisoitua velvoitteena ennakoivaan verkostorakentamiseen, mikä luonnollisesti luo potentiaalisia ja reaalisia kustannuspaineita vesihuoltolaitoksille.

15a§ Vesilaitoksen varautuminen häiriötilanteisiin

15 §:n velvollisuus olla selvillä toiminnan kannalta keskeisiin tekijöihin kohdistuvista riskeistä ja 15 a §:n velvollisuus vastata vesihuoltopalveluiden saatavuudesta häiriötilanteissa ovat kaikenkattavia ja siten varsin ehdottomia eivätkä ota huomioon tosiasiaa rajallista mahdollisuutta tunnistaa ja hallita kaikkia riskejä ja järjestää vesihuoltopalvelu kaikissa tilanteissa. Kaikenkattava vaatimus ei myöskään anna tukea tai rajaa mitenkään riskienhallintaan ja häiriötilanteisiin varautumiseen kohdennettavien taloudellisten ja muiden resurssien käyttöä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ehdotuksen mukaisesti laitos päivittää suunnitelman tarvittaessa ja vähintään kuuden vuoden välein, sekä toimittaa suunnitelman valvontaviranomaisille, pelastusviranomaiselle ja kunnalle. Em. lauseessa kuuden vuoden aikaväli ympäröivän maailman tilanteeseen ja muutokseen on mielestämme liian pitkä ja ehdotamme sen muuttamista kolmeen vuoteen. Varautumissuunnitelmien laatutaso tulisi myös määrittää.

19 § Maksut

On kannatettavaa, että perusmaksupakko on lakiehdotuksessa, mutta liiketoiminnan todellisen kustannusjaon (kiinteät/muuttuvat) painottuessa merkittävästi kiinteiden kulujen puolelle (n. 70-80%) ja kassa- ja rahoitusriskien hallitsemiseksi esitämme asteuksella säädettäväksi perusmaksukertymäksi vuositasolla vähintään 20% perus- ja käyttömaksuista. Lakiesitys

mahdollistaa myös erisuuruisten käyttömaksujen käyttöä eri alueilla, tällä ja eri suuruisilla perusmaksuilla sekä liittymismaksuilla mahdollistetaan oikeudenmukainen asiakashinnoittelu laitoksen sisällä ja mahdollisissa yhtiöiden yhdistymistilanteissa.

Vesihuollon eriyttäminen kirjanpidossa

Jatkossa on myös tärkeää, että vesihuoltoliiketoiminnan ja mahdollisen palveluliiketoiminnan kirjanpidot ovat eritetyt. Tällä varmistamme vesihuollon hinnoittelun kustannusvastaavuuden ja voimme tarvittaessa valvoa vesihuoltoliiketoiminnan kohtuullista tuottoa.

35 a § Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Vesihuoltolaitoksen on laadittava tämän lain 15 a §:n mukainen varautumissuunnitelma neljän vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Lain esityksessä oleva neljän vuoden siirtymäaika on mielestämme liian pitkä, koska varautumissuunnitelma tulisi olla jo tehtynä kaikilla vesihuoltolaitoksilla. Koska kyseessä on yhteiskunnan kannalta kriittinen toiminto, ehdotamme aikaa muutettavaksi maksimissaan kahteen vuoteen.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

-

Kautto Kari
ALVA yhtiöt Oy - Verkot ja omaisuudenhallinta